

บทที่ 3

สภาพการสืบทอดปี่ชวาในงานพระราชพิธี

พระราชพิธีที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันเป็นประเพณีจนถึงปัจจุบันอันมีพระมหากษัตริย์ประกอบพิธีกรรมนั้น ในแต่ละพิธีกรรมก็แตกต่างกันออกไปในเรื่องขององค์ประกอบของเครื่องพิธีกรรม เสียงของดนตรีก็เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบพิธีกรรมเพื่อทำให้พิธีกรรมนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เครื่องดนตรีต่างๆ ก็ถูกจัดให้เข้าหมวดหมู่สำหรับการประ โคมตามลักษณะขั้นตอนของพระราชพิธีด้วยความเหมาะสมจนเป็นระเบียบแบบแผนสำหรับการบรรเลงประ โคมสืบกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ระบบการสืบทอดรูปแบบการบรรเลงดนตรีประ โคมในพระราชพิธีปัจจุบันนั้น ระบบการสืบทอดก็จะมี การสอน การถ่ายทอดความรู้ต่อกันมาตามยุคสมัย โดยที่พนักงานประ โคมผู้ที่มีความชำนาญทั้งเรื่องพระราชพิธีและเรื่องดนตรีประ โคมก็จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้กับผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่จนสามารถเป็นผู้ปฏิบัติงานทางด้านการประ โคมได้ (เดชน์ สัมภวคุปต์ , สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2547)

ปี่ชวาจัดอยู่ในเครื่องดนตรีประ โคมงานพระราชพิธี ซึ่งมีระบบแบบแผนการสืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในระบบการถ่ายทอดการบรรเลงประ โคมในงานพระราชพิธี ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลในเรื่องของการถ่ายทอดการเป่าปี่ชวา ในการบรรเลงประ โคมงานพระราชพิธีจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานพระราชพิธี ผู้ทรงคุณวุฒิ และพนักงานเป่าปี่ในหมวดของเครื่องประ โคมดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นายเดชน์ สัมภวคุปต์ หัวหน้างานเครื่องสูงและกลองชนะ

ในสมัยก่อนงานดนตรีต่างๆ ที่ใช้ประ โคมในงานพระราชพิธีนั้นอยู่ด้วยกันทั้งหมดคณะและ สมัยก่อนนะ บ้านก็อยู่หลังวัง อยู่ในนี้แหละพอถึงเวลาตกช่วงเย็นๆ ก็จะมีการรวมตัวของนักดนตรีตรงแถวบริเวณประตูช่องกุดนะ เดียวนี้เป็นส่วนของงานตัดเย็บเสื้อผ้าไปแล้ว ตรงนั้นเมื่อก่อนเค้าจะต่อเป็นไม้ก็เป็นคล้ายๆเวทีนะ ต่างคนที่มีความรู้เรื่องดนตรีและนักดนตรีต่างก็มาเล่นดนตรีไทยกัน ซ้อมกันจนเย็นจนค่ำนะแหละ ในยุคสมัยนั้นเดิมทียังเป็นกรรมกรมมหรสพอยู่กระทรวงวังทั้งหมดสมัยรัชกาลที่ 6 แล้วครั้งหลังก็มาแยกเป็นกรมศิลปากรซึ่งแยกดนตรีไทยออกไปสังกัดกรมศิลปากร แต่ในเรื่องของงานเครื่องสูงและดนตรีประ โคมบางอย่างก็ยังคงอยู่ในสำนักพระราชวังตามเดิม งานดนตรีก็เลยแยกกัน

ออกไป ในยุคหลังก็เลยไม่มีการซ่อมดนตรีไทยกัน ก็เลยแยกกันไปคนละส่วน ครุฑทั้งหมดในยุคนั้นก็จะมีครูเอื้อ ครูม่วง แสงเอก ครูเทียบ คงลายทอง ครูจีน (ไม่ทราบนามสกุล) ครูชลอจะเป็นผู้ทำหน้าที่เป่าปี่เป่าขลุ่ยนะ และก็ยังจะมี ครูสอน วงฆ้อง พิโม ปลื้มปรีชา เมื่อสมัยก่อนที่จะแยกสายงานออกจากกันนั้น หัวหน้างานเครื่องสูงก็จะเป็นครูเรือง (ไม่ทราบนามสกุล) ครูม่วง แสงเอก ก็เป็นผู้เป่าปี่ และเครื่องเป่าที่ใช้ในการประโคมทั้งหมด อีกทั้งครูม่วง ก็เป็นผู้ที่ฝึกเด็ก ขึ้นมา โดยที่ตอนนั้นเริ่มใช้ก้านมะละกอเป่าน้ำในกาละมังบ้าง นั่นแหละในยุค นั้น พอสมัยต่อมาหัวหน้าเพิ่ม (ไม่ทราบนามสกุล) ครูม่วง แสงเอกก็ยังอยู่นะ และก็มี พี่ทอง เย็นเกล้า ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของครูสอน วงฆ้อง ซึ่งต่อมาแยกไปอยู่ กรมศิลปากรก็เป็นคนฝากเข้ามาทำงานในนี้ ครูสอนท่านเป็นผู้ที่รักลูกศิษย์มากๆ คนเครื่องเป่าสมัยนั้นก็ยังมีอาไ้ อยู่วัดพิเรนทร์ กับพี่ตม เนตรจำคม นี้ก็ยุคเดียวกับพี่ทอง สมัยก่อนนะครูม่วง แสงเอก เป่าปี่นะคนจะไม่ไปไหนเลย โจน หนึ่ง ละครไม้คู มาดูครูม่วงเป่า เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ก็มาคู่ด้วย ครูม่วงจะคิมเหล็กจนจะได้เวลานะแหละ พอถึงเวลาเป่าจะน้ำตายไหลเป็นแต่เสียงปี่นำฟังมากเพราะจริงๆ ในสมัยก่อนนั้นที่ยังไม่แยกดนตรีไทยเป็นกรมศิลปากรนะ ครูม่วง แสงเอก ครูเทียบ คงลายทอง คู่กันสมัยนั้น ครูเทียบก็จะเป็นคนที่ทำปี่เก่งมาก และ ครูม่วงนั้นก็เป่าอย่างเดียวซึ่งสนิทกันคอยปรึกษากัน ซึ่งสมัยต่อมาที่ถ่ายทอดมายัง พนักงานประโคมยุคต่อมาในยุคของครูแสวง (ไม่ทราบนามสกุล) ครูแสวงนั้นอยู่ที่จังหวัดอยุธยาเป็นครูดนตรีไทยด้วยนะก็เป่าปี่ได้ และผู้ที่เป็นเครื่องเป่าก็เป็นรุ่น ลูกศิษย์ต่อมาจากครูม่วง แสงเอก ก็คือ พี่สมบัติ (ไม่ทราบนามสกุล) ตอนหลัง ไปอยู่กรมศิลปากร กับ พี่ทอง เย็นเกล้า นี้เรียนกับครูม่วงมาโดยตรง มาตอน หลังก็มาเป่าไม่เหมือนกันโดยมาแยกกันกันตรง ครูทอง กับ ครูสมบัติ ครูสมบัติ มาถ่ายทอดให้กับครูสุรี และก็ถ่ายทอดให้กับพนักงานรุ่นต่อมาสายหนึ่ง ส่วน พี่ทองก็ถ่ายทอดมาให้กับครูศรี หวานสนิท พี่สถิตย์ (ไม่ทราบนามสกุล) และก็ ถ่ายทอดถึงนาย เจตนา ปฐมรัตน์ นี้แหละที่เป็นยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนมาก ในการถ่ายทอดกันก็นำมาฝึก ผู้ที่เข้ามาใหม่ก็เรียนจากรุ่นพี่ที่ชำนาญ และจะต้อง เล่นเครื่องมือนี่ด้วย เช่น เป่าปี่อย่าแล้วเกิดเหตุขัดข้องอาจจะต้องเปลี่ยนมาตีเบิ่ง แทนได้ก็ฝึกให้เป็นทั้งหมด (เลขน์ สัมภวคุปต์, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2547)

ว่าที่ร้อยตรี ไพฑูรย์ บุญเพ็ง เจ้าพนักงานประ โคมให้สัมภาษณ์ว่า

การประ โคมก็มีรูปแบบเหมือนกัน ส่วนมากนั้นเป็นการจัดตั้งกระบวน
จีน โดยผู้เป่าปี่ก็ เรียกว่า “จ่าปี่” ส่วนผู้ที่ตีกลองเปิงนำเรียกว่า “จ่ากลอง” เป็นผู้
ตีนำกลองชนะ ในเรื่องของเพลงที่ใช้กันต่อๆ มานั้นก็มีชื่อเรียกนะ เพลงของ
ปี่ไฉน เรียกว่า “พระยาโสกลอยลม” ใช้ประ โคมเฉพาะแต่งงานอวมงคล ส่วนใน
ปี่ชวานั้นก็เป็นเพลงสองชั้นทั่วไป เพลงถอนสมอ เพลงลมพัดชายเขา เช่น งาน
เสด็จทางชลมารคเพลงที่ใช้เป่าอยู่ก็เป็นเพลงสองชั้น เริ่มที่ถอนสมอก็ได้ และก็
เพลงสองชั้นทั่วไป โดยส่วนใหญ่จะเอาชื่อของเพลงเป็นหลัก ส่วนในการ
สืบทอดนั้นก็ส่วนมากก็เป็นกันมาบ้างแล้วนะ ก็มาฝึกกันในเรื่องของพระราชพิธี
และก็มีผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ก่อนเป็นผู้ถ่ายทอดให้ ก็ต้องใช้ประสบการณ์ในเรื่องของ
พระราชพิธีต่างๆ ด้วย (ไพฑูรย์ บุญเพ็ง ,สัมภาษณ์ ,19 กุมภาพันธ์ 2547)

นายเจตนา ปฐมรัตน์ เจ้าพนักงานประ โคมให้สัมภาษณ์ว่า

ในเรื่องของการประ โคนั้นมีเยอะนะไม่ใช้เฉพาะไฉน ชาว ยังมีแตรอีก
ในการถ่ายทอดก็มีการถ่ายทอดจากผู้ชำนาญ ไปสู่ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานกันใหม่
อย่างปี่ไฉน เนี่ยก็มีการถ่ายทอดกันไปตามที่ได้รับมา ของเราก็มีเพลงที่เรียกว่า
เพลง “ร้อยดอก” บางคนก็เรียกไม่เหมือนกันนะแล้วแต่จะเรียกเพราะบางทีก็เรียก
เพลงพญาโสกลอยลมแต่เราเรียนมาคือร้อยดอกแล้วแต่จะเรียกกัน แต่ก็คือเพลง
เดียวกันที่ใช้สำหรับเป่าปี่ไฉนในการประ โคนะแหละ เป็นการร้อยทำนองไป
เรื่อยๆ ก็พอเข้ามาก็จะให้เรียน ส่วนมากแล้วจะต้องบรรเลงให้ได้ครบทุก
เครื่องมือ ก็เช่น เป่าปี่ก็ตีเปิงได้ด้วย และก็เป่าแตรด้วยก็คือเรียนให้ได้หมดเพื่อ
เวลาการประ โคมอาจจะเกิดการขัดข้องแล้วปรับเปลี่ยนเครื่องมือกันได้ พุดถึงเรื่อง
ปี่ชวาก็ถ่ายทอดกันตามที่บอกนะแหละ ส่วนมากก่อนเข้ามาผู้ที่เป่าปี่ก็จะมี
พื้นฐานเรื่องการเป่าปี่มาบ้าง แล้วเราก็มาถ่ายทอดเพิ่มเติมในส่วนที่จะใช้ในงาน
พระราชพิธีต่างๆ ให้กัน เพลงก็เป็นเพลงเกร็ด ใช้เพลง 2 ชั้น ส่วนมากใน
ริ้วกระบวนนั้นก็มีจ่าปี่ จ่ากลอง และก็กลองชนะจัดตั้งกันเป็นกระบวนเริ่ม
กระบวนก็เป่าเพลง 2 ชั้น ว่าไปเรื่อยๆ ในส่วนของกลองตั้งเปิงที่ใช้ตีนำกระบวน
กลองชนะ ผู้ตีเรียกว่า “จ่ากลอง” ตีนำกลองชนะ ในส่วนของหน้าทับที่ใช้ตีเข้า
กับการเป่าปี่ชวานั้นก็มี และสืบทอดต่อกันมา ได้แก่
ตึง เปิง พรืบ (ตีกลองชนะ)

เปิง ดิงเปิง ดิงเปิง พรึบ(ตีกลองชนะ) (เจตนา ปฐมรัตน์, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2547)

เมื่อผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ ของระบบการสืบทอดของการเป่าปี่ชวากับการประโคม ในพระราชพิธีปัจจุบันนั้น ระบบการสืบทอดเครื่องประโคมปีกระทั่งเครื่องประโคมแตรสังข์ ก็มีเอกลักษณ์ของการถ่ายทอดที่สืบทอดกันมาด้วยการอาศัยความชำนาญจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยการเป็นเจ้าพนักงานเครื่องประโคมตลอดจนการมีประสบการณ์ตรง และต้องศึกษาข้อมูลความรู้ทางด้านงานพระราชพิธีเพื่อ ู้ รับ ปรับ ใช้ ตามกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ของงานพระราชพิธีที่ส่วนมากก็จะเป็นพระราชพิธีที่ประกอบขึ้นเป็นประจำซึ่งจะมีขั้นตอนที่เหมือนกันทุกปี แต่จะต่างกันอยู่บ้างก็แล้วแต่เหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นในยุคต่างๆ ในการสืบทอดก็ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแบบของงานเครื่องประโคม ดังตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวอย่าง โดยที่ผู้วิจัยไปคัดลอก และได้ข้อมูลจากหัวหน้างานเครื่องสูงงานและกลองชนะ สำนักพระราชวัง มีทั้งการถ่ายทอดเพลงของปี่ไฉนที่มีมาแต่โบราณ โดยวิธีการถ่ายทอดก็จะให้จำเนื้อเพลงก่อนเรียนการเป่าเป็นสำเนียงต่างๆ เนื้อเพลงที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

เนื้อเพลง ของปี่ไฉน

ไอ้พระคุณทูลกระหม่อมแก้ววันนี้แล้วเวลามาถึงพลัน

คุณพ่อไม่คิดทำไมปีตุลาคมมาพาดฟัน

หรือพระกีดกันหลงกลคนใจพาด

ก่อนเคยเห็นอยู่หัด - หัด มาพาดพราก

ต้องมาหนีจากลูกหลานไปไม่คืนกลับ

ต่อแต่นี้มีแต่จะแลดับ

พ่อไม่คืนกลับมาให้ลูกหลานเห็นดังเช่นเคย

(เดชน์ สัมภาวุฒ์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2547)

ซึ่งการเริ่มฝึกปฏิบัติปีตั้งแต่เริ่มแรก ก็จะเป็นการท่องจำดังเช่นเนื้อเพลงข้างต้น ในวรรคแรก

ไอ้พระคุณทูลกระหม่อมแก้ววันนี้แล้วเวลามาถึงพลัน

ก็จะต้องนำเนื้อเพลงที่ท่องจำนั้นมาฝึกหัดเพื่อจะต้องเป่าให้เหมือนเนื้อเพลงที่ท่องจำตั้งแต่ตอนขึ้นต้นเพลง จนกระทั่งจบเพลงโดยไม่ผิดเพี้ยน จึงเกิดสำนวนในการเป่าที่ต่างกันออกไป แต่ก็อยู่ในเนื้อเพลงเดียวกันแล้วแต่ผู้สอนจะแนะนำให้เป่าแบบใด

ในระบบของการสืบทอดเครื่องประ โคมเศก็เป็นรูปแบบของการถ่ายทอด โดยใ้การเขียน อักษรแทนตัวโน้ตเป็นเสียงของเศ ในส่วนที่ใ้ถ่ายทอดในปัจจุบันนั้นใ้การจดบนกระดาน แล้ว ใ้ฝึกท่องจำ และปฏิบัติดังนี้

เพลงสำหรับบท

แเฮ้ . แเฮ . . . . . แห้ . แเฮ้ . แเฮ . แห้
 แห้ . แเฮ . แห้ . แเฮ้ . แเฮ . . . . . แห้ . แเฮ้ . แเฮ . แห้ . แเฮ้ . แเฮ
 แห้ . แเฮ้ . แเฮ . แห้ . แเฮ้ . แเฮ . . . . . แเฮ้ . แเฮ . แเฮ้ . แห้ . แเฮ
 แเฮ . แเฮ้ . แเฮ . แเฮ . แเฮ้ . แห้ . . . . . แห้ . แเฮ . แเฮ

สัมภาษณ์ข้อมูลอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจากกรมศิลปากร

พระราชพิธีที่จัดเป็นประจำทุกปีก็ไม่มีอะไรมากนัก เพราะเพลงก็เป็นเพลงที่ใ้ใช้กันเป็นประจำ ส่วนของที่พบประจำปีที่ชวาก็พญาเดินนะ วงปี่พาทย์ก็เหมือนเดิมส่วนของที่จัดตั้งกระบวนก็มีงานพิชมงคล มีพระกฐินหลวงก็ชดมารค ส่วนทางสกลมารคที่จัดตั้งเป็นกระบวนก็ไม่ทันนะ
 (จิรัช อาจณรงค์ ,สัมภาษณ์ .11 มีนาคม 2547)

ข้อมูลจากพนักงานพระราชพิธีงานหมายรับสั่ง

ไม่มีกำหนดการใช้เพลงในขั้นตอนพระราชพิธีต่างๆ ในหมายกำหนดการครับมีแต่แจ้งหน่วยต่างๆ แล้วก็จะเป็หน้าทีของแต่ละฝ่าย มาปฏิบัติงานส่วนมากก็จะซ้ำๆ กันในพระราชพิธีประจำปี
 (สุรทิน เก่าบริบูรณ์ ,สัมภาษณ์ . 12 มีนาคม 2547)

ในระบบการสืบทอดการเป่าปี่ชวาในงานเครื่องประ โคม นั้น ก็ยังเป็นระบบการท่องจำเพลง โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลการถ่ายทอดการท่องจำ โดยผู้ที่มีความชำนาญทางด้าน การเป่าปี่ชวามาก่อนก็จะถ่ายทอดให้กับผู้ที่เริ่มเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับ การถ่ายทอดข้อมูล บทเพลงต่างๆบางบทเพลง ที่ใช้สำหรับเป่าปี่ชวาในงานพระราชพิธี โดยตรงจากนายเจตนา ปฐมรัตน์ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม เป็นบทเพลงเฉพาะเท่าที่ปรากฏมิใช่ในงานพระราชพิธีเท่านั้น โดยข้อมูลจากการถ่ายทอดผู้วิจัยพบว่ามีเฉพาะเพลงสองชั้นเท่านั้นที่ได้นำมาใช้ใน ปัจจุบัน ทั้งนี้ยัง เก็บข้อมูลจากการเป่าปี่ชวาเพิ่มเติมจากอาจารย์ป๊อบ คงลายทอง ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การเป่าปี่ใน วงดนตรีไทยจัดอยู่ในหมวดเครื่องบรรเลงในงานพระราชพิธี สังกัดสำนักงานการสังคีต กรมศิลปากร ข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการเก็บบทเพลงสองชั้นที่ปรากฏอยู่จากการสัมภาษณ์ เป็นตัวอย่างของการถ่ายทอด การเป่าปี่ชวาในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยกำหนดให้ใช้สัญลักษณ์แทนเป็นตัวโน้ตเริ่มต้นตามทางเสียงของ การเป่าปี่ชวาในงานพระราชพิธี (ทางเสียงชวา) ดังนี้

ทางเสียง มีเสียงสูงกว่ากันเรียงเป็นลำดับดังนี้

- ก. ทางเพียงออต่าง (หรือทางในลด) เรียกตามชื่อลูกฆ้องใหญ่ลูกที่ 10 (นับจาก ลูกทวนหรือลูกที่เสียงต่ำที่สุด) เพราะลูกฆ้องเสียงนี้เรียกว่าลูกเพียงออ และเมื่อ บรรเลงในทางนี้ เสียงของลูกเพียงออ โดยมากก็มักเป็นเสียงที่ปกครอง (Governing Sound) แทบทุกเพลง ทางนี้มักใช้ประกอบกับละครศึกคำบรรพ์
- ข. สูงจาก ก. ขึ้นไปอีก 1 เสียง เรียกว่าทางใน เรียกตามชื่อปี่ที่ใช้ประกอบในเสียง นี้ทางนี้มักใช้ประกอบกับละครและโขน
- ค. สูงจาก ข. ขึ้นไปอีก 1 เสียง เรียกว่าทางกลาง เรียกตามชื่อปี่ที่ใช้ประกอบใน เสียงนี้ทางนี้มักใช้ประกอบกับโขนและหนังใหญ่
- ง. สูงจาก ค. ขึ้นไปอีก 1 เสียง เรียกว่าทางเพียงออบน เรียกตามชื่อขลุ่ยเพียงออที่ ใช้ประกอบในเสียงนี้ หรือเรียกว่าทางนอกต่ำ ตามชื่อปี่ที่ใช้ประกอบในเสียงนี้ ทางนี้เป็นทางของมโหรีและเครื่องสาย
- จ. สูงจาก ง. ขึ้นไปอีก 1 เสียง เรียกว่าทางกรวด หรือ ทางนอก เรียกตามชื่อปี่ที่ใช้ ประกอบในเสียงนี้โดยเป่าได้นิวเดียวกับปี่ในเป่าทางใน ทางนี้มักใช้ประกอบกับ เสภา
- ฉ. สูงจาก จ. ขึ้นไปอีก 1 เสียง เรียกว่าทางกลางแหบ เพราะปี่กลางต้องเป่าทาง แหบ เช่นเดียวกับปี่ในเป่าทางนอก (ทางกรวด) ทางนี้มีได้มีที่ใช้ประจำประกอบ กับอะไร

ช.สูงจาก ฉ. ขึ้นไปอีก 1 เสียง เรียกว่าทางชะวา เรียกตามชื่อปีที่ใช้ประกอบในเสียงนี้ทางนี้ใช้ประกอบกับการบรรเลงที่ผสมปีชะวา เช่น เครื่องสายผสมปีชะวา แต่การบรรเลงปีพาทย์นางหงส์ซึ่งผสมปีชะวาเหมือนกัน โฉนจึงมิได้ใช้ทางนี้กลับไปใช้ทางเพียงอบน (หรือทางนอกคำ) ก็ไม่ทราบ ทั้งนี้ น่าจะเพื่อความสะดวกของพวกเครื่องคี่นั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ [ส.ย.ช.] , 2540 : 37)

ผู้วิจัยกำหนดให้แทนสัญลักษณ์โน้ตต่างๆ ดังนี้

ทางเพียงอล่าง	ให้แทนด้วยโน้ตเสียง	ซอล	สัญลักษณ์	ซ
ทางใน	ให้แทนด้วยโน้ตเสียง	ลา	สัญลักษณ์	ล
ทางกลาง	ให้แทนด้วยโน้ตเสียง	ที	สัญลักษณ์	ท
ทางเพียงอบน	ให้แทนด้วยโน้ตเสียง	โด	สัญลักษณ์	ค
ทางนอก	ให้แทนด้วยโน้ตเสียง	เร	สัญลักษณ์	ร
ทางกลางแหบ	ให้แทนด้วยโน้ตเสียง	มี	สัญลักษณ์	ม
ทางชวา	ให้แทนด้วยโน้ตเสียง	ฟา	สัญลักษณ์	ฟ

การบันทึกโน้ตนี้ผู้วิจัยทำการบันทึกจากการเป่าปี่ชวาโดยตรง ซึ่งเป็นเพลงสองชั้นที่พบในการถ่ายทอดการเป่าปี่ชวาในงานพระราชพิธีในปัจจุบัน โดยทางเสียงที่บันทึกเป็นทางเสียงที่ใช้สำหรับการเป่าปี่ชวา (ทางชวา) ดังข้อมูลข้างต้น ซึ่งยังมีเพลงประเภทสองชั้นอีกจำนวนหนึ่งนำมาใช้เป่าในการประ โคมด้วยเหมือนกัน ผู้วิจัยจึงเลือกบันทึกตัวอย่างของเพลงเฉพาะบางบทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดเบื้องต้น และจำเป็นต้องใช้ในงานพระราชพิธีอยู่เป็นประจำมีทั้งหมด 6 เพลง ดังนี้

บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดเบื้องต้น

เพลงทะแยกลองโยน (เฉพาะท่อนที่ 1)

- - - ร	- ร ร ร	- ล ช ฟ	- ร - ค	- - - ช	- - - ค	- - - ช	- ล ช ฟ
- - - ร	- ร ร ร	- ฟ ช ล	ค ล ช ฟ	- ฟ - ช	- ล - ค	- ร - ค	- ล - ช
- - - ล	- ล ล ล	ค ร ค ล	ค ล ช ฟ	ม ร ค ช	- ค - ฟ	- ค - ฟ	- ช - ล
- ค - ร	- ค - ล	- - - ช	- - - ฟ	- ม ช ร	ม ร ค ล	- ช - ล	- ค - ร

เพลงสมิงทอง สองชั้น

- - - ท	- ค ค ค	- - - ร	- ค ค ค	- ฟ - ร	- ค - ท	ท ท - ค	ค ค - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ฟ - ซ	- ฟ - ร	ร ร - ค	ค ค - ท	- ค - ท	- ล - ท	- - ค ร	- ฟ - ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ร - ค	- ค ค ค	- - - ซ	- ล - ซ	- ฟ - ซ	- ร ร ร	- ม ร ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ซ - ค	- ร - ม	- ร - ค	- ท - ล	- ท ร ล	ท ล ซ ม	- ร - ม	ล ซ - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ค ท ล	- ท - ล	- ล -	- - - ท	- - - -	- ล - ท	- ซ - ล	- - - ล
---------	---------	-------	---------	---------	---------	---------	---------

เพลงขึ้นพลับพลา สองชั้น

- - - -	- - - ค	- - - ร	- ค ค ค	- ค - ล	- ซ - ม	- ร - ม	- ซ - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- - - ล	- ค - ซ	- ล - ค	- ม - ร	- ค - ล	- - - ซ	- - - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ร - ม	- ร - ซ-	- - - -	- ม - ร	- ค - ล	- ซ - ล	- ค - ร
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ร	- ร ร ร	- ซ - ค	- ร - ม	- ค - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

แขกมอญบางช้าง สองชั้น

ท่อน 1

- - - -	- - - ค	- - - ร	- ค ค ค	- ล - ซ	- ฟ - ค	ซ ค ร ม	- ฟ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ค	- - - ร	- ซ - ร	- ฟ - ซ	- ล - ค	ร ค - ล	- ซ ฟ ร	- ค - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ค - ร	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ร	- - ซ ล	ค ร ค ฟ	ม ร ค ซ	ซ ม ร ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อน 2

- - - ร	- ม ม ม	- - - ช	- ม ม ม	- ค ร ม	- ช - ล	- ร - ค	- ล - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ค ล	ช ม ร ค	ท ล ช -	ค - ร ม	- - ช ม	ค ร ค ฟ	ม ร ค ช	ช ม ร ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อน 3

- - - ค	- ค ค ค	- ฟ - ร	- ค - ช	- - ค ร	ค ฟ ช ล	ท ค ท ฟ	ช ล ท ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ค	- ค ค ค	ฟ ค ฟ ร	ค ท ล ช	- - ค ร	ค ฟ ช ล	ท ค ท ฟ	ช ล ท ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ฟ ช ล ท	ท ค ร	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ท	- ท - ค	- ร - ม	- ช ฟ ม	- ร - ค
---------	-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เพลงลมพัดชายเขา สองชั้น

ท่อน 1

- - ช ล	ค ร ค ฟ	ม ร ค ช	ช ม ร ค	- ล - ช	- ฟ - ค	- - ร ม	- ฟ - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- - - ม	- - - ช	- - - ร	- - - ท	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ค ร ม ค	ช ค ร ม	ฟ ม ล ม	ฟ ช ช ช	ค ล ค ช	ล ช ฟ ม	ร ช ร ม	- ฟ - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- - - ม	- - - ร	- ม - ร	- - - ค	- - ร ม	- ช - ม	- ร - ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อน 2

- - - -	- - - ล	- - - ท	- ล ล ล	- ม - ร	- ค - ล	- ช - ล	- ค - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ม ช ร	ม ร ค ล	- ช - ล	- ค - ร	- - ม ร	ช ม ร ค	- ช - ค	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ช ค ช ม	ร ม ช ล	ค ร ค ล	- ช - ม	- ม - ร	- ค - ล	- ช - ล	- ค - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ม ช ร	ม ร ค ล	- ช - ล	- ค - ร	- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เพลงถอนสมอ สองชั้น

ท่อน 1

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ล - ช	- ฟ - ค	- - ร ม	- ฟ - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- - - ล	- ช - ล	- ค - ช	- - ค ร	ค ฟ ช ล	ท ค ท ล	ช ล ท ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ช	- ช ช ช	ค ช ค ล	ค ล ช ฟ	ล ฟ ช ล	ช ล ท ค	- ท - ร	- ฟ - ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ฟ - ท	- ค - ร	- ฟ - ร	- ค - ท	- ค - ร	- ค - ท	- - - ล	- - - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อน 2

- - - -	- - - ช	- ช ช ช	- ช - ช	- ล - ค	- ล - ช	- ม - ช	- ล - ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ค	- ท ล ช	- ค - ช	- ล - ค	- ท ล ช	- ล - ค	- ช - ค	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ฟ	- ฟ ฟ ฟ	- ฟ - ม	ม ม - ฟ	- ท - ม	- ฟ - ช	- - ค ร	ม ช ฟ ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ค ท ล	- ท - ม	- ช ฟ ม	- - ร ค	- ม ร ค	- ช - ค	- ช - ค	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ช	- ช ช ช	- ค ร ม	- ช - ล	- ค - ร	- ค - ล	ล ล - ช	ช ช - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ค ร ม	- ช - ล	- ค - ล	- ช - ม	- ช - ล	- ช - ม	ม ม - ร	ร ร - ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ในระบบของเพลงที่ใช้เป่าปี่ชวาในการประ โคมงานพระราชพิธีนั้นผู้วิจัย ได้ทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลของการนำมาใช้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสืบทอดต่อมายังยุคปัจจุบัน ในระบบ การถ่ายทอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องประ โคม และผู้ที่ ปฏิบัติหน้าที่ในการเป่าปี่ประ โคมในปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าการสืบทอดนั้นเริ่มต้นตั้งแต่การ พิจารณา รับผิดชอบเข้าปฏิบัติงานโดยที่ส่วนมากจะมีความสามารถเป่าปี่ชวาได้บ้างพอสมควร แล้วเข้ามาฝึก ปฏิบัติรับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ปฏิบัติงานมาก่อน ซึ่งจะต้องเรียนรู้ในเรื่องของงานพระราชพิธี ต่างๆ ตลอดจนถึงตอนของพระราชพิธีในส่วนของการประ โคมดนตรีทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยพบว่าผู้ที่

เป็นเจ้าของที่เครื่องประ โคมส่วนมากจะปฏิบัติได้ทุกเครื่องมือ โดยผู้ที่ยังไม่เป็นนั้นก็จะได้รับการถ่ายทอดฝึกหัดจนปฏิบัติได้ครบทั้งหมด

ส่วนของการถ่ายทอดความรู้ทางด้านเครื่องเป่าในงานเครื่องสูงและกลองชนะ ผู้วิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงการถ่ายทอดไปตามยุคสมัย โดยเริ่มแรกจากข้อมูลการสัมภาษณ์หัวหน้างานเครื่องสูงและกลองชนะ พบว่าส่วนที่มีผลกระทบต่อ การสืบทอดการเป่าปี่ชวา เริ่มมีบทบาทน้อยลง ในยุคปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกรมศิลปากรขึ้น จึงมีการโอนย้ายข้าราชการ และครุคนตรีที่มีความชำนาญการจากกระทรวงวังเข้าไปอยู่กรมศิลปากรส่วนหนึ่งงานเครื่องบรรเลงประ โคมเกือบทั้งหมด ก็ย้ายไปอยู่กรมศิลปากรให้แบ่งส่วนของเครื่องสูงกับงานเครื่องประ โคม ที่ใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์เอาไว้ในสำนักพระราชวังเช่นเดิม ซึ่งบทบาทหน้าที่ของปี่ชวาในงานพระราชพิธีในส่วน ของสำนักพระราชวัง รวมไปถึงระบบการถ่ายทอดและการนำมาใช้ในงานเครื่องสูงและกลองชนะก็ลดลงตามไปด้วย ดังข้อมูลที่ผู้วิจัยจะนำเสนอต่อไปดังนี้

ศิลปทางโขนละครและดนตรีของไทย แม้จะมีอยู่เป็นสมบัติส่วนร่วมของประชาชนคนไทยโดยทั่วไป แต่ที่นับว่าเป็นศิลปแบบฉบับของชาตินั้นแต่เดิมมาเป็นศิลปที่พระมหากษัตริย์และเจ้าขุนนางได้รับปรับปรุงแก้ไข และทำนุบำรุงรักษาไว้ในพระราชฐาน ในวัง และบ้าน เป็นของส่วนพระองค์และส่วนตัวโดยเฉพาะ ตลอดตามยุคสมัย และย่อมมีความเจริญและความเสื่อมเป็นยุคเป็นคราว สุดแต่เหตุการณ์และความพอพระราชหฤทัยของพระองค์พระมหากษัตริย์และความพอใจท่านเจ้าของ ครั้นในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453 -2468) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปรับปรุงด้วยพระองค์เองและโปรดทำนุบำรุงขึ้นไว้ในพระราชสำนัก จนเจริญถึงขีดสูงสุดในรัชสมัยนั้น แต่เนื่องด้วยภาวะทางเศรษฐกิจ ครั้นสิ้นรัชสมัยของพระองค์ ทางราชการก็ตัดทอนงบประมาณและยุบเลิกหน่วยงานด้านนี้ไป คงรักษาไว้ในราชสำนักแต่พอปฏิบัติราชการได้ ซึ่งเป็นเพียงส่วนน้อย และขาดการฟื้นฟูปรับปรุงให้ก้าวหน้า ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ.2475 แล้ว ทางราชการได้ตั้งกรมศิลปากรขึ้นใหม่ โดยรับช่วงงานจากราชบัณฑิตยสภาและต่อมาได้รับโอนงานศิลปทางโขน ละคร ดนตรี และการช่างจากสำนักพระราชวัง มารวมอยู่ในความอำนวยการของกรมศิลปากร เมื่อ พ.ศ. 2478 จึงเป็นอันว่า ศิลปทางโขนละครและดนตรีซึ่งองค์พระมหากษัตริย์เคยทรงทำนุบำรุงและปรับปรุงรักษาไว้แต่ก่อนนั้น ได้ตกมา

เป็นหน้าที่โดยตรงของประชาชนและราชการที่จะต้องทำนุบำรุงและรักษาไว้เป็นสมบัติส่วนร่วมของชาติสืบไป แต่ศิลปดังกล่าวก็ยังคงมิได้รับการฟื้นฟูปรับปรุงให้มีทางเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริง โชนละคอนและดนตรีซึ่งเป็นศิลปะแบบฉบับสำหรับชาติที่เคยมีมาแต่เดิม จึงมีแต่เสื่อมโทรมลงโดยลำดับ แม้จะมีครูอยู่ ก็ไม่มีใครสมัครมาเป็นศิษย์เข้ารับให้ฝึกสอน ศิลปินผู้มีฝีมือทางโชนละคอนและดนตรี ปี่พาทย์ของไทยก็ล้มตายลงไปตามอายุขัยบ้าง ออกไปประกอบอาชีพอย่างอื่นบ้าง จึงมิได้ฝึกสอนถ่ายทอดศิลปะแบบฉบับของชาติไว้ให้แก่ผู้ที่เป็นศิษย์รับช่วงสืบมา แต่กลับมีละคอนแบบอื่น เกิดๆ ดับๆ ขึ้นในสมัยนั้นหลายแบบหลายคณะ ซึ่งแม้จะได้ให้ความรื่นเริงบันเทิงใจแก่ผู้ดูผู้ชมในสมัยนั้นมากน้อยตามควร แต่ก็ เป็นทางให้วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้ชองมาผลักดันศิลปะแบบฉบับของชาติ ให้ขาดความนิยมไปเป็นอันมาก จนเป็นการยากในการฟื้นฟูศิลปะของไทย ดังจะเห็นได้ต่อไป (ธนิต อยู่โพธิ์, 2510 : 54-55)

ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นถึงช่วงของการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองที่มีผลกระทบต่อ การโอนย้ายหน่วยงานดนตรีและการสืบทอดทำนุบำรุงรักษา

พระราชกฤษฎีกา

จัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงวัง

พุทธศักราช 2476

นริศรานูวัตติวงศ์

ผู้แทนราชการแทนพระองค์

(ตามพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2476)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรจัดวางระเบียบราชการ สำนักงาน และกรมในกระทรวงวัง เพื่อให้ระเบียบราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2476 ดำเนินสะดวกยิ่งขึ้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้ให้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการ สำนักงานและกรมในกระทรวงวัง พุทธศักราช 2476”

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชกฤษฎีกานี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกบรรดาพระราชกฤษฎีกา กฎ และข้อบังคับอื่นๆซึ่งมีข้อความขัดแย้งกับพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา 4 สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี แบ่งออกเป็น 2 แผนกคือ

(1) แผนกการเมือง (2) แผนกตรวจสอบเรื่องราวและความเห็น

มาตรา 5 สำนักงานปลัดกระทรวง แบ่งส่วนราชการดังนี้

1. กองกลาง แบ่งออกเป็น 4 แผนก คือ

(1) แผนกโต้ตอบ (2) แผนกรับส่ง (3) แผนกเก็บ (4) แผนกเบ็ดเตล็ด

2. กองพระธรรมนูญที่ปรึกษาและทะเบียน แบ่งออกเป็น 2 แผนก คือ

(1) แผนกกฎหมาย (2) แผนกทะเบียน

3. กองคลัง (ข้าราชการสังกัดกระทรวงการคลัง) แบ่งเป็น 3 แผนกคือ

(1) แผนกบัญชี (2) แผนกเงิน (3) แผนกพัสดุ

4. กองพระราชพิธี แบ่งออกเป็น 5 แผนกคือ

(1) แผนกหมาย (2) แผนกกุษามาลา (3) แผนกสนมพลเรือน

(4) แผนกโหร

(5) แผนกพราหมณ์

5. กองมหรสพ แบ่งเป็น 2 แผนกคือ

(1) แผนกปี่พาทย์และโขนหลวง (2) แผนกเครื่องสายฝรั่งหลวง

มาตรา 6 กรมทหารรักษาวัง แบ่งส่วนราชการดังนี้

1. กองบังคับการ แบ่งเป็น 3 แผนกคือ

(1) หมวดเสนารักษ์ (2) หมวดทหารสัมภาระ (3) กองร้อยที่ 5

2. กองพันที่ 1 แบ่งเป็น 2 กองร้อยคือ

(1) กองร้อยที่ 1 (2) กองร้อยที่ 2

3. กองพันที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 กองร้อย คือ

(1) กองร้อยที่ 3 (2) กองร้อยที่ 4

มาตรา 7 กรมพระคลังข้างที่ แบ่งส่วนราชการดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการกรม แบ่งเป็น 5 แผนกคือ

- (1) แผนกที่ปรึกษากฎหมาย (2) แผนกโต้ตอบ (3) แผนกรับส่ง
- (4) แผนกเก็บ
- (5) แผนกเบ็ดเตล็ด

2. กองการผลประโยชน์ แบ่งออกเป็น 4 แผนกคือ

- (1) แผนกตรวจการ (2) แผนกตึกโรงที่เช่า (3) แผนกที่สวนนา
  - (4) แผนกผล
- ประโยชน์ต่างจังหวัด

3. กองการโยธา แบ่งเป็น 3 แผนกคือ

- (1) แผนกกลาง (2) แผนกก่อสร้าง (3) แผนกรักษาสถานที่และ
- ทำความสะอาด

4. กองการบัญชี แบ่งเป็น 4 แผนกคือ

- (1) แผนกบัญชีผลประโยชน์ (2) แผนกบัญชีงบประมาณการใช้จ่าย
- ส่วนพระองค์
- (3) แผนกบัญชีการพระราชกุศล (4) แผนกบัญชีเบ็ดเตล็ด

5. กองคลัง แบ่งเป็น 2 แผนกคือ

- (1) แผนกการคลัง (2) แผนกการแบ่งกั
- มาตรา 8 กรมมหาดเล็กลหลวง แบ่งส่วนราชการดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการ แบ่งเป็น 4 แผนกคือ

- (1) แผนกสารบรรณ (2) แผนกคลัง (3) แผนกเบ็ดเตล็ด
  - (4) แผนกของพระราชทาน
- และเงินท้าวที่นั้ง

2. กรมมหาดเล็กรับใช้ แบ่งเป็น 5 แผนกคือ

- (1) แผนกกลาง (2) แผนกห้องบรรทม (3) แผนกรับใช้
- (4) แผนกคลังวรรณ
- (5) แผนกเครื่องต้น

3. กรมมหาดเล็กชาวที่ แบ่งเป็น 6 แผนกคือ

- (1) แผนกกลาง (2) แผนกรักษาพระราชวังดุสิต
- (3) แผนกรักษาพระบรมมหาราชวัง (4) แผนกรักษาพระราชวังบางปะอิน
- (5) แผนกรักษาวังสุโขทัย (6) แผนกรักษาวังไกลกังวล

มาตรา 9 กรมราชเลขานุการในองค์ แบ่งส่วนราชการดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการกรม แบ่งเป็น 3 แผนกคือ

- (1) แผนกรับส่ง (2) แผนกเก็บ (3) แผนกเบ็ดเตล็ด
2. กองกฎหมาย แบ่งเป็น 2 แผนกคือ
 (1) แผนกกฎหมาย (2) แผนกเบ็ดเตล็ด
3. กองการต่างประเทศ
4. กองการในพระองค์ แบ่งเป็น 2 แผนกคือ
 (1) แผนกส่วนพระองค์ (2) แผนกหอสมุดในพระองค์
 มาตรา 10 กรมวัง แบ่งส่วนราชการดังนี้
1. สำนักงานเลขาธิการกรม แบ่งเป็น 3 แผนกคือ
 (1) แผนกสารบรรณ (2) แผนกคลัง (ข้าราชการสังกัดกระทรวงการคลัง)
 (3) แผนกแพทย์
2. กองตำรวจวัง แบ่งเป็น 3 แผนกคือ
 (1) แผนกกลาง (2) เเวรที่ 1 (3) เเวรที่ 2
3. พนักงานฝ่ายใน แบ่งเป็น 3 แผนกคือ
 (1) แผนกรับใช้ (2) แผนกคลังฝ่ายใน (3) แผนกโขนจ่า
4. กองวังนอก แบ่งเป็น 4 แผนกคือ
 (1) แผนกกลาง (2) แผนกช่าง (3) แผนกสุขาและสวนหลวง
 (4) แผนกไฟฟ้า
 และน้ำ
5. กองพระราชพาหนะ แบ่งเป็น 5 แผนกคือ
 (1) แผนกกลาง (2) แผนกช่างยนต์ (3) แผนกรถยนต์
 (4) แผนกเรือยนต์
 (5) แผนกช่างต้นและม้าต้น

ประกาศมา ณ วันที่ 29 มกราคม พุทธศักราช 2476 เป็นปีที่ 9 ในรัชกาล
 ปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
 นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา
 นายกรัฐมนตรี

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2436)

(ตำหนักราชเลขานุการ, 2544 : 622-627)

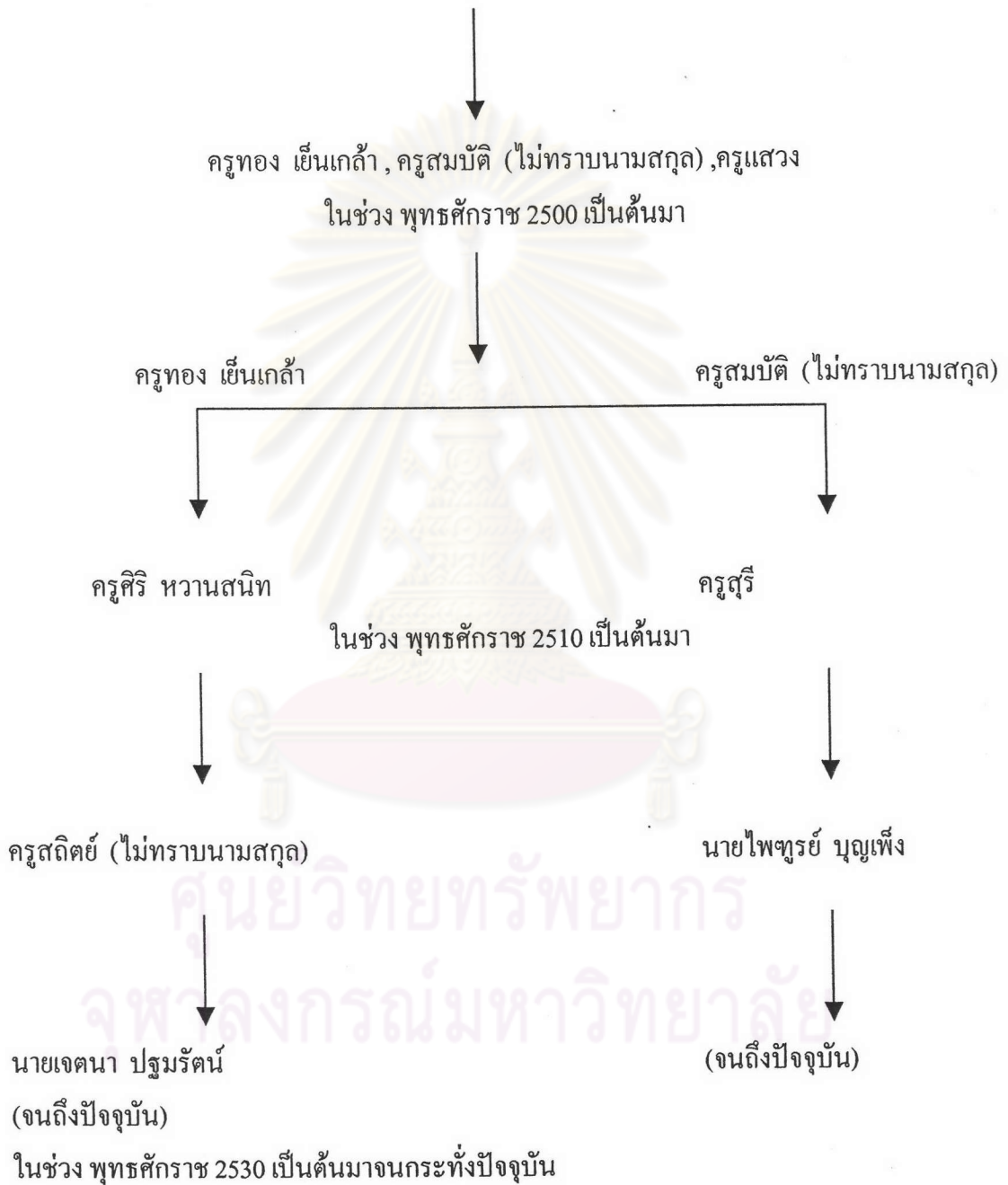
ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงช่วงของการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง ที่มีผลกระทบต่อ การโอนย้ายหน่วยงานคนตรีและการสืบทอดทำนุบำรุงรักษา ในระบบการบรรเลงดนตรีประ โคมก็มีการจัดระบบให้อยู่กันเป็นหมวดหมู่ มีการแยกกันระหว่างงานคนตรีไทย และงานคนตรีเครื่อง ประโคม ทำให้มีการแยกตัวกันระหว่างงานคนตรีในส่วนของเครื่องดนตรีบรรเลงประ โคมที่มีปี่ชวา เข้าประกอบในส่วนหนึ่ง ก็ถูกแยกให้เป็นส่วนของกรมศิลปากรส่วนหนึ่ง ที่มีอยู่ในเรื่องของการตั้ง รั้วกระบวนกับการประ โคม บางส่วนของงานพระราชพิธีก็ยังอยู่ในงานเครื่องสูงและกลองชนะอีก ส่วนหนึ่ง ซึ่งก็ทำให้มีการถ่ายทอดการเป่าปี่ชวาเพียงแต่เฉพาะความจำเป็นที่ใช้ในงานพระราชพิธี เท่านั้น

ในการรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า ในระบบการถ่ายทอดการเป่าปี่สำหรับ ประ โคมในงานเครื่องสูงยังแบ่งการเป่ากันเป็นสองสำเนียง และแสดงรูปแบบผู้ถ่ายทอด และผู้รับการถ่ายทอดการเป่าปี่ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสืบทอดงานเครื่องเป่าประโคมดนตรีในงานเครื่องสูงและกลองชนะ

ครุม่วง แสงเอก ,ครุจิ้น (ไม่ทราบนามสกุล) ในช่วง พุทธศักราช 2490 เป็นต้นมา
ครุเทียบ คงลายทอง,ครุชลอ (ไม่ทราบนามสกุล)

ผู้วิจัยพบว่าการถ่ายทอดกันตามระบบรูปแบบของดนตรีไทยตามสมัยโบราณ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเค้าโครงเดิมจากครูผู้สอนไปบ้างในภายหลัง ดังจะเห็นได้ว่าการถ่ายทอดมาจากครูในกลุ่มเดียวกันที่รับการถ่ายทอดมาจากโบราณจารย์ แต่ในการเป่าเครื่องดนตรีประ โคมก็มีเค้าโครงมาจากรูปแบบเดียวกันแล้วแต่ครูผู้สอน และผู้รับการถ่ายทอดจะฝึกปฏิบัติจนชำนาญการในเครื่องดนตรีแต่ละชนิดมากหรือน้อยต่างกันเท่านั้น

ปัจจุบันผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานเครื่องประ โคม และเป็นผู้มีหน้าที่ในการเป่าปี่มีจำนวนทั้งหมด 7 คน ซึ่งในแต่ละงานพระราชพิธีก็จะมีการจัดแบ่งหน้าที่กันไปตามวาระงานต่างๆ โดยบางงานก็จะสลับสับเปลี่ยนกันได้ และไปแทนกันได้ทุกคนแล้วแต่ความสะดวก โดยจะคัดเลือกคนที่มีความชำนาญมากเข้าเป็นผู้ประกอบการประ โคมส่วนผู้ที่ยังมีค้อยชำนาญก็จะคอยเป็นคู่สลับเปลี่ยนกันไป โดยถือเป็นการเรียนรู้งานพระราชพิธีไปด้วยในตัว

รายชื่อของพนักงานเครื่องประ โคมที่เป่าปี่อยู่ในปัจจุบันมี 7 คนดังนี้

1. นายเจตนา ปฐมรัตน์	ตำแหน่งเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม
2. ว่าที่ร้อยตรี ไพฑูรย์ บุญเพ็ง	ตำแหน่งเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม
3. นายเด่น สุขแสวง	ตำแหน่งเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม
4. นายบรรเลง บัวบุตร	ตำแหน่งเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม
5. นายณรงค์ บัวบุตร	ตำแหน่งเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม
6. นายณรงค์ สุขเฉลิมศรี	ตำแหน่งเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม
7. นายบุญเริ่ม สุขเฉลิมศรี	ตำแหน่งเจ้าพนักงานเครื่องประ โคม

ปัจจุบันในพระราชพิธีแรกนาขวัญผู้ที่เป่าปี่ชาวในพระราชพิธีมีอยู่ 3 คนแล้วแต่จะจัดหน้าที่ตามความเหมาะสม ได้แก่

1. นายเจตนา ปฐมรัตน์
2. ว่าที่ร้อยตรี ไพฑูรย์ บุญเพ็ง
3. นายณรงค์ สุขเฉลิมศรี

(เดชน์ สัมภวคุปต์, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2547)